

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 122/02-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. októbra 2002 predbežne prerokoval sťažnosť Š. H., bytom Ž., t. č. vo väzbe v Ústave Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, Bratislava, zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., B., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 9 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave z 24. júna 2002 sp. zn. 3 Nto 50/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. H. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2002 faxom doručená sťažnosť Š. H., bytom Ž., t. č. vo väzbe v Ústave Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., Bratislava, ktorou sťažovateľ v spojení s podaním zo 17. októbra 2002

namietal porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a 5 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 5 ods. 1 a 4 a čl. 9 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 24. júna 2002 sp. zn. 3 Nto 50/02. Dňa 30. septembra 2002 bol doručený ústavnému súdu originál tejto sťažnosti.

Zo sťažnosti a k nej pripojených rozhodnutí vyplynulo, že sťažovateľ je obvinený z trestného činu nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. a) a d) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona. V tejto súvislosti bol uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 19. januára 2002 sp. zn. 3 Nt 12/02 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku (ďalej len „TP“). Dňa 24. apríla 2002 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením z 21. mája 2002 sp. zn. 3 Nt 730/02 tak, že ho so spoluobvinenými prepustil z väzby na slobodu s odôvodnením, že dôvody väzby pominuli. Na základe sťažnosti prokurátora proti uvedenému uzneseniu, ktorá jeho obhajcovi nebola doručená, krajský súd uznesením sp. zn. 3 Nto 50/02 rozhodol tak, že zrušil rozhodnutie okresného súdu a zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Toto rozhodnutie krajský súd odôvodnil tým, že doterajšie vyšetrovanie v predmetnej veci nerozptýlilo dôvodnosť podozrenia, že obvinený sťažovateľ za spoluúčasti iných osôb sa dopustil konania, ktoré vykazuje zákonné znaky trestného činu, pre ktorý sa voči nemu vedie trestné stíhanie. Ďalej krajský súd zdôraznil, že obava z toho, že v prípade prepustenia na slobodu by obvinený maril objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, ktorá bola správne zistená už pri vzatí obvineného do väzby, je opodstatnená aj v súčasnom štádiu konania. Čo sa týka dôvodov väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. c) TP krajský súd uviedol, že táto je determinovaná osobou obvineného sťažovateľa a charakterom trestnej činnosti a dôvod väzby podľa § 67 ods. 2 TP je daný právnou kvalifikáciou. Následne bola väzba sťažovateľa uznesením okresného súdu z 8. júla 2002 sp. zn. 3 Nt 621/02 predĺžená do 16. októbra 2002.

Sťažovateľ považuje odôvodnenie krajského súdu za všeobecné tvrdenie bez konkrétneho obsahu s tým, že krajský súd nereagoval na námietky uvedené v žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, keď „sa zrejme nevedel vysporiadať s odôvodnením prvostupňového súdu, ktorý obsahlo právne a skutkovo vylíčil, prečo pominuli dôvody väzby u všetkých troch spoluobvinených“. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia tak nezrejmil, z čoho konkrétne vychádzal pri obave u obvineného sťažovateľa z marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné konanie, pričom nevyhodnotil, z akých dôvodov pominula obava z marenia objasňovania trestného konania u spoluobvinených, ktorí boli prepustení z väzby na slobodu. Sťažovateľ bol tým diskriminovaný, „nakoľko výkon základných práv a slobôd bol nepriaznivo ovplyvnený v dôsledku jeho sociálneho pôvodu a postavenia automechanika“. Jeho odkaz na predchádzajúce zistenia pri rozhodnutí o vzatí do väzby považuje sťažovateľ za neadekvátne. V danom štádiu prejednávanej veci sa odôvodnenie krajského súdu javí z hľadiska požiadavky na jeho komplexnosť a presvedčivosť ako nepostačujúce, lebo „nereagoval na obsiahle odôvodnenie“ okresného súdu a k tomuto odôvodneniu vlastne nezaujal žiadny postoj, „i keď je v absolútnom rozpore s jeho zrušujúcim uznesením. Krajský súd v odôvodnení nevyvrátil ani právnu kvalifikáciu ani skutkovú argumentáciu tohto súdu“. Napadnuté uznesenie krajského súdu je predovšetkým nedostatočne odôvodnené. Vzhľadom na to, že odôvodnenie napadnutého uznesenia neobsahuje ani jednu z náležitostí § 134 ods. 2 TP a nevyplýva z neho teda ani vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane prvostupňového súdu a právnymi závermi odvolacieho súdu, stáva sa takéto rozhodnutie nepreskúmateľným.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sa rozhodovalo s vyše trojmesačným oneskorením, keď žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podal 24. júna 2002 a rozhodnutie krajského súdu bolo obhajcovi doručené až 29. júla 2002, a že „oneskorený postup okresného a krajského súdu pri posudzovaní žiadosti obv. o prepustení z väzby na slobodu mali potom za následok, že o žiadosti nebolo rozhodnuté neodkladne alebo urýchlene, čím došlo k porušeniu jeho práv podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domnieva, že napadnutým uznesením

Krajského súdu v Bratislave boli porušené cit. základné práva a Ústavnému súdu Slovenskej republiky preto navrhuje, aby vydal tento nález Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. 6. 2002, sp. zn. 3 Nto 50/02 sa zrušuje“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ústavy „Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (...)“ (ods. 2). „Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu“ (ods. 5). Rovnakého znenia je aj čl. 8 ods. 2 a 5 listiny.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: [písm. c] zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 9 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania; toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie, ako aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, vykonávaním náboženských úkonov a zachovávaním obradov.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľ kvalifikovane zastúpený podal sťažnosť z dôvodu porušenia označených základných práv len voči krajskému súdu, konkrétne napadol jeho uznesenie z 24. júna 2002, ktoré žiadal zrušiť v podstate z troch dôvodov: jednak že podľa jeho názoru neobsahuje dostatočné dôvody pre rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby obvineného sťažovateľa, ďalej že týmto rozhodnutím bol sťažovateľ diskriminovaný a nakoniec že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nebolo rozhodované „urýchlene“. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti uvádza síce aj porušenie označených základných práv „postupom okresného súdu“, avšak žiadny návrh na rozhodnutie voči okresnému súdu nepodal, a to ani napriek výzve ústavného súdu z 9. októbra 2002, na ktorú sťažovateľ reagoval podaním zo 17. októbra 2002, ktoré označil ako „Zaslanie opravenej a doplnenej sťažnosti“. V tomto podaní sťažovateľ potvrdil, že jeho sťažnosť smeruje len proti

krajskému súdu za porušenie jeho základných práv a slobôd podľa označených článkov ústavy, listiny a dohovoru, ku ktorému malo dôjsť jeho uznesením z 24. júna 2002, ktoré navrhol zrušiť. Ústavný súd mohol preto skúmať predmetnú sťažnosť len vo vzťahu k tomuto uzneseniu krajského súdu.

Z čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. II. ÚS 55/98).

V čase, keď krajský súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa, t. j. 24. júna 2002, tento sa v nej nachádzal vyše päť mesiacov (od 16. januára 2002), do ktorej bol vzatý uznesením okresného súdu z 19. januára 2002 z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 TP v súvislosti s trestným stíhaním pre trestný čin nedovolenej výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. c) a ods. 4 písm. a) TZ. Uvedeným uznesením krajský súd rozhodoval o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu okresného súdu z 21. mája 2002 sp. zn. 3 Nt 730/02, ktorým bol obvinený sťažovateľ prepustený na slobodu spolu s ďalšími obvinenými v uvedenej trestnej veci.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd predbežne prerokoval predmetnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde v rámci rozsahu svojho oprávnenia preskúmať rozhodnutia všeobecného súdu a zistil, že podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bráni jej prijatiu na ďalšie konanie dôvod odmietnutia pre zjavnú neopodstatnenosť.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad ustanovení Trestného poriadku citovaných v napadnutom uznesení a ich uplatnenie vo väzobnej veci sťažovateľa, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru. V tejto súvislosti ústavný súd nemohol celkom odhliadnuť od faktu, že po napadnutom uznesení bolo opätovne rozhodnuté o ďalšom trvaní väzby obvineného sťažovateľa, keď najprv okresným súdom bola jeho väzba predĺžená do 16. októbra 2002 uznesením z 8. júla 2002 sp. zn. 3 Nt 621/02 a neskôr uznesením okresného súdu z 21. augusta 2002 sp. zn. 3 Nt 744/02 bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu (mutatis mutandis II. ÚS 55/98). Následne krajský súd uznesením z 26. septembra 2002 sp. zn. 3 Nto 81/02 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu okresného súdu a v odôvodnení rozhodnutia krajský súd reagoval aj na niektoré námietky uvedené sťažovateľom v predmetnej sťažnosti a uviedol konkrétne skutočnosti, pre ktoré dôvody väzby u sťažovateľa naďalej trvajú. Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybníť právne závery krajského súdu o existencii a relevantnosti uvedených zákonných dôvodov väzby alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné. S ohľadom na tieto skutočnosti je jeho návrh

na zrušenie uznesenia krajského súdu z 24. júna 2002 sp. zn. 3 Nt 50/02 zjavne neopodstatnený.

Pokiaľ ide o námietku diskriminácie, ústavný súd konštatuje, že len na základe skutočnosti, že ďalší obvinení v rovnakej trestnej veci boli prepustení z väzby na slobodu, nemožno vyvodzovať záver o porušení zákazu diskriminácie, a preto aj z hľadiska tohto dôvodu je sťažnosť sťažovateľa pre absenciu priamej súvislosti medzi označeným základným právom a slobodou a namietaným rozhodnutím krajského súdu zjavne neopodstatnená.

Pokiaľ ide o námietku, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu nebolo rozhodované „urýchlene“, ústavný súd konštatuje, že po rozhodnutí okresného súdu 21. mája 2002 rozhodol krajský súd po doručení dotknutého spisu 31. mája 2002 napadnutým uznesením 24. júna 2002. Podľa názoru ústavného súdu túto lehotu, ktorú krajský súd potreboval na rozhodnutie, nemožno s ohľadom na povahu trestnej veci a rozsah spisového materiálu, s ktorým sa v tejto súvislosti oboznamoval krajský súd, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, považovať za porušenie práva sťažovateľa zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru. Z týchto dôvodov je aj v tejto časti jeho sťažnosť zjavne neodôvodnená.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2002